

Elżbieta Lasota

ORCID: 0000-0001-9171-5930

Akademia Zamojska

elzbieta.lasota@upz.edu.pl

„Działajmy razem! To nasz wspólny świat”. Seminarium naukowe studentów z okazji Tygodnia Edukacji Globalnej 2021, Akademia Zamojska, Zamość, 16 listopada 2021 r.

Kluczowym wydarzeniem dla edukacji globalnej na świecie jest Tydzień Edukacji Globalnej. To coroczne wydarzenie, wypadające w trzecim tygodniu listopada, koordynowane przez Centrum Północ – Południe Rady Europy, którego celem jest zwrócenie szczególnej uwagi społeczności Europy na potrzebę prowadzenia edukacji dotyczącej spraw globalnych poprzez intensywne i różnorodne działania. Ideą jest zaznajomienie młodych ludzi z problemami oraz wyzwaniem współczesnego świata. To także kształtowanie postaw, które sprzyjają ich rozwiązywaniu. Ponadto edukacja globalna kładzie szczególny akcent na uwidocznienie przyczyn wraz z konsekwencjami zjawisk oraz ukazanie jaki wpływ ma człowiek na globalne procesy. Natomiast do współczesnych wyzwań globalnych zalicza się zapewnienie bezpieczeństwa i pokoju na całym świecie, poprawa warunków życia w krajach globalnego Południa oraz zagwarantowanie zrównoważonego rozwoju. Istotne są także partnerskie relacje gospodarcze i społeczne między krajami globalnej Północy i globalnego Południa.

Działajmy razem! To nasz wspólny świat – pod takim hasłem odbyła się tegoroczna 23 edycja europejskiego Tygodnia Edukacji Globalnej, organizowana w dniach 15 – 21 listopada. Koordynatorem obchodów w Polsce jest Grupa Zagranica. Stowarzyszenie zachęca wszystkie organizacje, instytucje prywatne i publiczne w Polsce, którym bliska jest idea edukacji globalnej do organizacji różnorodnych wydarzeń, związanych z tym wydarzeniem.

Dnia 16 listopada 2021 roku Akademia Zamojska włączyła się w obchody Tygodnia Edukacji Globalnej. W Instytucie Społeczno – Ekonomicznym Zakładu Bezpieczeństwa odbyło się studenckie seminarium naukowe, podczas którego przedstawiono oraz przeanalizowano wyzwania i problemy o charakterze globalnym. Spotkanie w formule on-line zorganizowane zostało przez

Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego, Koło Młodego Stratega oraz Studenckie Koło Stosunków Międzynarodowych. Funkcję koordynatorki tego przedsięwzięcia pełniła dr Ewa Pogorzała. Ponadto inicjatywę studencką swoją obecnością wsparli również wykładowcy na kierunku Bezpieczeństwo narodowe: prof. dr hab. Henryk Chałupczak, dr Łukasz Potocki, dr Ryszard Suduł, dr Justyna Misiągiewicz oraz dr Stanisław Dubaj.

Tytułem wprowadzenia w tematykę TEG 2021, dr Ewa Pogorzała zasygnalizowała, iż nasze codzienne wybory konsumpcyjne mogą wpływać na sytuację w krajach Globalnego Południa. Odnosi się to w szczególności do wyboru towarów oznaczonych logo Fair Trade, niemarnowania żywności oraz zwracania uwagi z jakich krajów pochodzi kupowana przez nas odzież. Ponadto powinniśmy podejmować świadome decyzje odnośnie kupna przykładowo nowego smartfonu, sprawdzić pochodzenie minerałów potrzebnych do jego produkcji oraz czy nie odbywa się to kosztem łamania praw pracowniczych czy wykorzystywania niewolniczej pracy dzieci. W zasadniczej części seminarium swoje prezentacje i referaty przedstawili studenci na kierunku Bezpieczeństwo narodowe, zarówno studiów licencjackich jak i magisterskich.

W pierwszym wystąpieniu Elżbieta Lasota przedstawiła istotę podziału na Globalną Północ i Globalne Południe. Prelegentka omówiła różnice między krajem Globalnego Południa i Globalnej Północy, wymieniając wśród nich poziom życia, przepaść technologiczną, niewystarczającą ilość żywności, sytuację demograficzną czy zasoby wodne. Przedstawiono także cechy Globalnej Północy, która głównie charakteryzuje się wysoką wartością PKB, rozwiniętym rolnictwem czy wysokim poziomem szkolnictwa. Z kolei wyróżnikiem Południa jest wysoki poziom analfabetyzmu, głód, bezrobocie, słabo rozwinięte rolnictwo jak również łamanie praw człowieka. E. Lasota przedstawiła także organizacje niosące pomoc biednym krajom, do których zalicza się Fairtrade, Organizację Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa, Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci, Polską Akcję Humanitarną oraz Caritas. Na końcu wystąpienia prelegentka przedstawiła wskazówki w jaki sposób możemy pomóc biednym krajom. Do najważniejszych należy przekazanie 1% podatku na akcje charytatywne, wspieranie zbiórek żywności długoterminowej, kupowanie produktów z symbolem Fairtrade, jak również udział w wolontariacie.

Koncepcję Celów Zrównoważonego Rozwoju przybliżyła w kolejnej prezentacji Diana Czuchaj. Prelegentka przedstawiła uczestnikom spotkania listę kluczowych elementów, które należy zrealizować, aby zapewnić lepszą przyszłość. Pierwszym Celem Zrównoważonego Rozwoju jest koniec z ubóstwem

poprzez wdrożenie systemów ochrony socjalnej, łagodzące skutki klęsk żywiołowych oraz pomoc tym krajom. Kolejnym jest eliminacja głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego oraz promocja zrównoważonego rolnictwa. Trzeci to zapewnienie ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promocja dobrobytu. Następnym punktem jest zapewnienie wysokiej jakości edukacji oraz nauki przez całe życie. Równość płci oraz wzmocniona pozycja kobiet i dziewcząt to piąty Cel Zrównoważonego Rozwoju. Natomiast szósty odnosi się do zapewnienia wszystkim ludziom dostępu do czystej wody. Siódmy cel ma zapewnić źródło zrównoważonej i nowoczesnej energii w przystępnej cenie. W dalszej kolejności to promocja stabilnego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego poprzez pełne zatrudnienie oraz godną pracę. Dziewiątym celem jest stabilna infrastruktura, zrównoważony przemysł oraz innowacyjność. Kolejny to zmniejszenie nierówności poprzez wyciągnięcie ludzi z ubóstwa. Bezpieczne i stabilne miasta i osiedla są jedenastym celem omawianego dokumentu. Z kolei dwunasty to zrównoważona konsumpcja i produkcja. Natomiast cel trzynasty ma na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu i ich skutkom. Następny odnosi się do ochrony oceanów, mórz i zasobów morskich wraz z zrównoważonym ich wykorzystywaniem. Punkt piętnasty to ochrona, przywrócenie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych. Szesnastym jest promocja pokojowego społeczeństwa z zapewnieniem wszystkim dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Ostatni, siedemnasty cel ma ożywić światowe partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju. Prelegenta w swoim wystąpieniu przedstawiła ambitne oraz szczegółowe plany na szczeblu globalnym, które mają zostać osiągnięte do 2030 roku.

Kolejnym punktem seminarium było wystąpienie Anny Majdan, która odniosła się do sytuacji kobiet i dzieci w perspektywie globalnej. Na wstępie autorka przedstawiła uczestnikom spotkania sytuację kobiet. Odniosła się do przemocy wobec kobiet na świecie, gdzie powszechną jej formą jest przemoc fizyczna zadawana przez partnera, przemoc domowa, gwałty, molestowanie seksualne czy handel ludźmi. Z kolei najniebezpieczniejszymi krajami dla kobiet są Indie, Afganistan, Syria, Somalia, Arabia Saudyjska oraz Pakistan. Kolejnym poruszonym wątkiem była sytuacja dzieci. Autorka podkreśliła, że według danych ONZ z 2018 r. doszło do kilku tysięcy naruszeń praw dzieci – zabójstwa, porywanie, przemoc seksualna, okaleczenia, uprowadzenia, rekrutacja do formacji zbrojnych czy ataki na szkoły. Ponadto z raportu UNICEF i Międzynarodowej Organizacji Pracy na temat pracy dzieci (2020 r.) wynika, iż spośród pracujących dzieci, do szkoły nie uczęszcza prawie 28% w wieku od 5 do 11 lat oraz 35% od 12 do 14 lat. Co więcej, 70% dzieci jest zmuszonych do

pracy w rolnictwie, 20% w usługach oraz 10% w przemyśle. W podsumowaniu autorka podkreśliła, że światowe organizacje humanitarne alarmują, iż obecnie utrzymujące się tendencje na świecie do 2030 r. doprowadzą do śmierci 69 mln dzieci z powodu chorób, a 167 mln będzie żyło w skrajnym ubóstwie.

Rafał Chrzanowski w swoim wystąpieniu zmierzył się z wyzwaniem migracyjnym we współczesnym świecie. Na całym świecie zła sytuacja ekonomiczna, konflikty międzynarodowe, wojny, brak pracy i perspektyw życiowych powodują migracje ludności z krajów biednych. Prelegent zwrócił uwagę na dobre i złe strony zjawiska migracji. W powszechnym odbiorze duży napływ przybyszów może spowodować wzrost terroryzmu i nowych przestępstw, natomiast z drugiej strony migranci mogą zapełnić lukę w osobach, które wyemigrowały oraz zmniejszyć niż demograficzny, z którym zmagają się dzisiejszy świat. Ponadto do głównych zalet migracji możemy zaliczyć wpływ na wzrost gospodarczy i rozwój ekonomiczny w danym kraju. Z kolei jak się często uważa negatywne skutki migracji to większe bezrobocie wśród obywateli danego państwa, gdyż na ich miejsce są zatrudniani migranci, którzy nierzadko stają się tanią siłą roboczą. *De facto* jednak zasilają oni sektory, w których miejscowa ludność niechętnie podejmuje zatrudnienie. Jak zauważył autor wystąpienia kluczowym rozwiązaniem wyzwania migracyjnego jest jak najszybsze zakończenie zbrojnych interwencji i przywrócenie pokoju w ogarniętych wojnami oraz zrujnowanych krajach Bliskiego Wschodu, Azji i Afryki. Należy odbudować upadłe państwa, aby imigranci z Europy czy Stanów Zjednoczonych mogli powrócić do swoich ojczyzn.

W kolejnym wystąpieniu Karolina Gąsior i Robert Choma przedstawili dane dotyczące skali głodu i niedożywienia na świecie. Prelegenci podkreślili, że problem głodu dotyczy w szczególności Azji i Afryki. Natomiast głównymi przyczynami omawianego problemu są zmiany klimatyczne czy destabilizacja polityczna powodowana wojnami domowymi. Co więcej pandemia COVID-19 także ma wpływ na głód i niedożywienie na świecie, prowadząc do mniejszych zasobów budżetowych, gdzie wiele państw będzie musiało ograniczyć import żywności. W oparciu o raport *The State of Food Security and Nutrition in the World* autorzy wskazali, że w poprzednim roku 1/10 światowej populacji była niedożywiona. Ponadto prelegenci zauważyli, że Cele Zrównoważonego Rozwoju stwarzają dobry mechanizm wzajemnej odpowiedzialności międzynarodowej, odpowiedzialny za eliminację głodu i niedożywienia na świecie.

Wątki związane z bezpieczeństwem militarnym i powszechnym w wymiarze globalnym poruszyli w swoich wystąpieniach Konrad Lis *Konflikty*

zbrojne we współczesnym świecie oraz Arkadiusz Weremkowicz *Misje humanitarne i ratownicze poza granicami kraju na przykładzie działań Państwowej Straży Pożarnej*. Konrad Lis przybliżył uczestnikom spotkania źródła konfliktów zbrojnych, których możemy poszukiwać w czynnikach politycznych, ekonomicznych oraz ideologicznych. Natomiast skutkami są straty ludnościowe, patologie społeczne czy niekontrolowane migracje. Autor zwrócił uwagę, że obecnie najwięcej konfliktów występuje w Afryce i Azji. Z kolei konflikty interesów USA, Chin i Rosji utrudniają rozwiązywanie sporów przy udziale ONZ. Natomiast Arkadiusz Weremkowicz w swoim wystąpieniu przybliżył działania PSP nie tylko w krajach Europy, ale też w wielu państwach na innych kontynentach. Grupy ratownicze były wysyłane m.in. do Algierii czy Iranu. Na Haiti skierowano grupę ratowniczą, prowadzące działania poszukiwawcze po trzęsieniach ziemi. Prelegent omówił także przykłady wielu innych działań PSP, do których należy w szczególności prowadzenie akcji pomocy medycznej, humanitarnej jak również pomoc rzeczowa dla ratowników walczących z pożarami.

W drugiej części seminarium przedstawiono referaty, które uświadamiają nam co sami możemy zrobić dla poprawy sytuacji. Dagmara Chrzanowska przedstawiła prezentację o interesującym tytule *Wirtualna woda*, w której omówiła ile wody potrzebne jest do produkcji różnych dóbr konsumpcyjnych. Prelegentka wyjaśniła, iż wirtualna woda jest szansą dla krajów o małych zasobach wodnych oraz importu produktów wymagających użycia ogromnych ilości wody. W ten sposób kraje te zaoszczędzą wodę, kupując towary od innych krajów, które wymagają do produkcji dużych ilości wody. Autorka zwróciła także uwagę na kilka istotnych wskazówek mających wpływ na odpowiedzialne decyzje. Należy kupować produkty o niskim śladzie wodnym, czyli mniej przetworzone oraz lokalne. Wybierajmy firmy dbające o zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi podczas produkcji. Co więcej, dowiadujemy się w jakich warunkach powstają nasze ulubione towary oraz reagujemy, gdy nie spełniają kryteriów zrównoważonego rozwoju. Jak zauważyła, posiadamy możliwość wpływania na zasoby wodne poprzez odpowiedzialną konsumpcję w zakresie towarów, które w trakcie produkcji pochłaniają tysiące litrów wody. W ten sposób pomagamy zaoszczędzić zasoby wodne w kraju producenta.

W kolejnym wystąpieniu, Sebastian Palikot analizował w jaki sposób wątki związane z edukacją globalną można wprowadzać w edukacji szkolnej. Prelegent scharakteryzował edukację globalną w podstawie programowej, której celem jest między innymi wychowywanie młodego pokolenia na ludzi solidarnych, potrafiących współpracować oraz cechujących się ukształtowanym

systemem wartości. Uczy, że nasze codzienne wybory (konsumenckie, dotyczące środka transportu, sposób segregacji odpadów) mają ogromny wpływ na zmiany klimatyczne, czystość środowiska oraz funkcjonowanie innych mieszkańców. Jak wyjaśnił, edukacja globalna obejmuje edukację rozwojową, międzykulturową, o prawach człowieka, dla społeczności zrównoważonej oraz dla pokoju i zapobiegania konfliktom. Szkoła odgrywa kluczową rolę, gdzie uczniowie muszą być świadomi współzależności, aby odpowiedzialnie żyć w globalnym społeczeństwie.

Beata Sowa skłoniła zebranych do refleksji nad własną postawą w referacie zatytułowanym *Odpowiedzialna konsumpcja – co Ty możesz zrobić*. We wstępie do swojego wystąpienia wyróżniła podstawowe gałęzie produkcji, przyczyniające się w największym stopniu do degradacji środowiska naturalnego, wymieniając koncerty paliwowe, przemysł tekstylny oraz spożywczy. Prelegentka zwróciła uwagę na odpowiedzialną konsumpcję, która ma decydujące znaczenie w zaprzestaniu niszczenia otaczającej nas przyrody. I tak, jak zauważyła autorka, my możemy poprzez swoje wybory przyczynić się do zahamowania tego zjawiska. Powinniśmy częściej korzystać z komunikacji publicznej oraz zażywać jak najwięcej naturalnego ruchu, dzięki czemu nastąpi mniejsza emisja spalin do atmosfery. Ponadto kupujemy ubrania z surowców naturalnych, co zapewni łatwiejszy recykling. Warto pamiętać, że syntetyki niszczą morza i oceany, z powodu ich obecności w wodzie. Prelegentka wskazała także na odpowiednią segregację odpadów oraz zmniejszenie ich ilości. Badaczka zaakcentowała, iż jedynym ratunkiem dla naszej planety jest zmiana myślenia ku odpowiedzialnej konsumpcji. Dlatego przemyślane wybory będą gwarancją naszej bezpiecznej przyszłości.

Ostatni referat został wygłoszony przez Małgorzatę Sztraj, która przedstawiła problem odpowiedzialnej turystyki w perspektywie globalnej. Autorka zwróciła uwagę nie tylko na oczywiste zalety turystyki, ale także na wiele zagrożeń. Turystyka piesza czy narciarstwo zjazdowe powodują degradację i erozję gleb oraz niszczenie roślinności. Z kolei ścieki z obiektów hotelarskich oraz wycieki paliw z pojazdów przyczyniają się do zanieczyszczeń wód. Należy również wymienić szkody w świecie zwierząt oraz zmiany liczebności populacji. Ponadto prelegentka wyróżniła także zagrożenia dla zabytków, brak poszanowania dla obcej kultury, zaniżanie jakości oferty kulturalnej, ograniczenie rodzimych zawodów oraz niekorzystne zatrudnienie. Następnie, autorka przedstawiła kilka cennych uwag odnośnie odpowiedzialnej turystyki. Przede wszystkim należy szanować ludzi i ich kulturę, korzystać z możliwie ekologicznych środków transportu, wybierać lokalnych organiza-

torów turystyki i lokalne punkty gastronomiczne oraz przestrzegać zasad ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Realizacja powyższych wartości gwarantuje nam miano mądrego turysty, który zwiedzając odległe zakątki świata, nie przyczynia się do ich dewastacji.

Zakończenia i podsumowania seminarium dokonała dr Ewa Pogorzała, która podziękowała prelegentom i uczestnikom za udział w spotkaniu oraz zwróciła uwagę na znaczenie wymiany informacji, które przyczyniają się do podejmowania skutecznych oddziaływań w zakresie globalnych wyzwań. Jak podkreśliła, w trakcie spotkania zaprezentowano wiele szokujących informacji pokazujących skalę globalnych zagrożeń i obrazujących sytuację w krajach Globalnego Południa. Ponadto konflikty zbrojne, przemoc, głód, niedożywienie oraz zmiany klimatyczne są efektem światowych zależności. Warto podkreślić, że swoimi codziennymi decyzjami konsumpcyjnymi możemy wziąć odpowiedzialność za stan naszej planety. Nasza empatyczna i niedyskryminacyjna postawa przyczynia się do okazywania solidarności z rejonami świata pogrążonymi w kryzysie. Niewątpliwie bezpieczeństwo globalne to wyzwanie naszych czasów.